

pensum Metropolis. Sape itaque ad eam ex Provincia Presbyteri & Diaconi accedunt, & brevis temporis mora non contenti permanent, & omne tempus illic agentes transigunt, aut vix tandem post plurimum tempus in suas Ecclesias reverti coguntur. De his ergo definiendum est. Osus Episcopus dixit: Ea decreta, quae de Episcopis constituta sunt, servantur etiam in huiusmodi personis.

Qui in isto Canone loquitur, ut ex subscriptione liquet huius Synodi, erat Thessalonicensis Episcopus: ideoque de propria Ecclesia provivum esse voluit. Thessalonica porro celeberrima est Macedoniae Metropolis, nobilissimumque fuit Orientis emporium. Ad hanc vero plerique Clerici confluebant, non tantum loci amoenitate & splendore civitatis illecti, sed etiam ad causas & lites Ecclesiasticas prosequendas ad huius Metropolitanam tribunal, cujus erat amplissima iurisdictio in universas Macedoniae, Daciae, Myliaeque Ecclesias, eamque Illyrici partem quae ad Orientis Imperium pertinebat, ut fidem facit Theodorus lib. 5. hist. Eccl. cap. 17. At vero alterius Illyrici partis, quae ditione comprehendebatur Occidentalis Imperii, quod tempore huius Concilii a Constante regebatur, caput & Metropolis erat Sardica civitas, in qua peractum fuit istud, quod exponimus, Concilium. Quod quidem tametsi fuerit generale, quia tamen nihil novi circa fidem definiuit, sed Nicenam definitionem, quae praecesserat, stabilivit & confirmavit: idcirco Zosimus Pontifex Romanus, ut ex Carthaginiensi VI. Concilio liquet, Sardicenses canones Niceno Concilio adscribit, & vetustissimus Codex canonum, quo utebatur Romana Ecclesia sub unico Niceni Concilii titulo, ut ex editione Quaequelliana percipiuntur, Nicenos & Sardicenses omnes una canones comprehendit. Praetereaque Gregorius Magnus lib. 2. epist. 10. Isidorus lib. 8. etymolog. cap. 16. Beda lib. de temporib. cap. 65. alique nonnulli in enumeratione Conciliorum generalium Sardicenses tamquam Niceni appendicem silentio praetereunt.

CONCILIABULUM SARDICENSE,

Seu potius Philippense Arianorum anni
eiusdem cum legitimo praecedente.

Experimento nimis frequenti compertum est, verissime ab Hieronymo, in vita Malchi monachi, asseri: Ecclesiam Christi, postquam ad Christianos principes devenit, potentia quidem & opibus splendidiorem, sed virtutibus minorem evasisse. Otium enim & prosperitas superbiam atque haereses invexerunt, a quibus reliquae animorum pestes, omnisque generis vitia propagata sunt. Profigatis a Constantino Magno tyrannico Christianorum persecutoribus Maximiano, Licinio, Maximino, plerisque Ecclesiarum Antistes aulica incessit ambitio, adulatio, luxus, invidia, superbia; inde dissidia, haereses, calumniae, & mutuae infectiones insensibilis, adjuvante & promovente Constantio Ariano Principe, ab haereticis Episcopis dementato. Igitur postquam Catholicis Principis Constantis generoso conatu Constantius Arianus consentit in Sardicenses Concilium ad dirimendas de religione controversas, Sardica indicta est oecumenica Synodus. Episcopi orthodoxi toto fere ex Occidente ad commune bonum, pacemque componendam stabilem ac diuturnam confluxerunt. Ariani quoque rogati Sardicam advenere numero septuaginta tres, animis obstinatis, tantum ne viderentur tantopere desideratam communem concordiam averfari. Advertentes tamen se numero ceteris impares, neque sperantes ullum a Constantio ejusve Comitibus praesidium, qui orthodoxis insultare, dirisque eos comminationibus percellere solebant, astuto consilio sese a Catholicis subdlexerunt. Et quamvis illos ad se Catholicis missis Legatis invitarent, obnixque detrectantes, ad Synodum ab ambobus Imperatoribus iudicam iudice demum citarent, illi Sardica discedentes Philippis Thraciae urbem concesserunt, atque ita seorsim utrique Synodum suam habuere. Sardicenses auspicantur a discussione causae tantopere agitatae Athanasii Alexandrini, Marcelli Ancyranus, & Aselepe Gazensis, aliorumque, quos Eusebiani calumniis, depositionibus & exiliis fuerant infectati, omnibusque ad amissum exploratis pronunciant innocentes & iniuste sedibus suis ejectos, acta rescindunt Arianorum Episcoporum, eorumque non paucos sedibus & dignitatibus exaudiverunt, & in ordinem redigunt, Gregorium Alexandria, Stephanum Antiochia, Basilium Ancyra, Quintianum Gaza, Ursacium Singidone, Valentem Murfo

depellunt. Legatos cum litteris ad Imperatores mittunt rogantes, ut ipsorum studio & sollicitudine, sacri Concilii decreta executioni mandentur, Synodicas epistolas ad Julium Papam transmittit, & ad Alexandrinam Ecclesiam, aliasque omnes Ecclesias, & ad universos Episcopos, quatuor permulta referuntur ab Athanasio in Apologio, & ad Solitarios, & ab Hilario in fragmentis.

2. Ex adversa parte Ariani Philippus fecerunt, praesidente illorum conventui Stephano Antiocheno, Sciendum, duas esse Philipporum civitates, unam quidem Macedoniae, praedicatione Pauli Apostoli, ejusdemque epistola ad Philippenfes insignem: alteram in Thracia, cujus est apud Plinium mentio lib. 4. cap. 11. In ista vero Thraciae habita est Pseudosynodus, ut Socrates alique veteres Scriptores tradidere. Ista haereticorum cohors omnes transilicis religionis & modestiae fines, adversus Julium Romae Pontificem, Osium Cordubensem. Maximinum Trevirensis, aliosque Praefules Orthodoxos, eo nomine quod Athanasio aliique Episcopis Tyria Synodo damnatis communicarent, eisque pertrouarentur, anathematis sententiam dixit: novam si dei formulam, haud contenta multiplicibus a se in Concilio Antiocheno fabricatis, procedit, quam Sardicenses denominavit: in qua condemnatis, ut in Christum religiosior videretur, quibusdam Arii blasphemis, a consubstantialitate consulto abstinuit. Praeterea ut tradit Sozomenus lib. 3. cap. 10. encyclicas litteras ad universas Ecclesias & Antistes direxit, ne Julio aliiue a se damnatis communicarent. Praeterea ut Donatistas quantumvis religione a se diversis demergeret, eorumque accessum & societate suas partes auget, ad Donatum scripsit Carthaginis Pseudoeppiscopum litteras societatis, Grato autem legitimo Carthaginis Episcopo, qui in sacra Sardicensi legitimaque confederat, infensissimam Synodicam epistolam fraudulenter refertam mendacis conscripsit, quae in fragmentis Hilarii legitur: quo factum est, ut Donatista, in haereticorum istorum societatem adjuncti, falsam istam & haereticam Synodum sub nomine Sardicensis tota Africa pervulgaverint, veramque & Catholicam Sardicensem omni arte suppresserint. Ideoque Augustinus non aliud Sardicenses Concilium agnovit quam Arianorum, lib. 3. contra Creconium, cap. 34. & epist. 163. inscripta ad Eleusium, & alios fratres.

3. Hilarius lib. de Synodi adversus Arianos, istos refellit homoeousion de Filio Dei praedicantes, sed homoeousion ideo rejicientes, quia vox ista in sacris Scripturis minime legitur. At ille replicat neque homoeousion in eis legi, quod tamen saepe usurpat, parumque referre de vocibus, dum rerum veritas teneatur, quam Scripturae ipsae confirmant. Additque eisdem eandem reprobara vocem eo praetextu, quia in praesens Antiochenis contra Paulum Samosatenum Concilii vox homoeousion fuerit repudiata; sed sapienter respondet huius rejectionis causam fuisse, quia hic haereticus dogmatizabat unam esse totius Trinitatis Personam, Paulum Samosatenum docuisse nomine abusu homoeousion. Nunc vero ab Ecclesia istam Catholico sensu approbati vocem, ad distinguendam inter distinctas Personas unam indivisam eandemque naturam ac substantiam.

CONCILIUM CARTHAGINENSE

Primum sub Julio Romanae Ecclesiae
Pontifice, Anni 348.

1. Soluto Sardicensi Concilio, Gratus Carthaginensis Episcopus, & Africae Primas, (cujus sit mentio in Canone Sardicensi 7. alias 8. quique ibidem subscriptus legitur cum triginta aliis Africanis Episcopis) ex sacra digressus Synodo, aliquot sibi adherentibus Praefulis comitatus Constantem Augustum (cujus Imperio Africa parebat) convenit, auxilium rogans contra tumultuantes assidue Donatistas. Ille ut eos reprimeret, geminos Legatos Paulum & Macarium plena instructos potestate, copios numerosis praemonitis in Africam misit, ut passim referunt Optatus & Augustinus. Unde ipsi Donatista caedibus & perturbationibus omnia mifercentes coerciti sunt: eorumque Praefules usurpatis sedibus dejecti, exilio compulsi sunt solum vertere: & cum his praecipue Donatus Carthaginensis Ecclesiae invasor. Horum omnium exilio, & (quam Donatista vocabant) persecutione Macariana factum est, ut Africana Ecclesia multos annos tranquilla felicitate frueretur: donec mortuis Constante & Constantio, qui eis successit Julianus Apostata, in Ecclesiae perniciem intentus, omnes Donatistas postliminio revocavit. Quando

Quando autem, illis perturbatoribus depulsis, Africa in fide unanimi & profunda pace quiescebat, Gratus Carthaginensis istud Concilium Carthagine indixit anno Christi 348. ut ruinas sarciret, quas Donati schisma induxerat.

2. Canon V. Privatus Episcopus Vegetilianus dixit: Suggere sanctitati vestrae, ut statuitur non licere Clericum alienum ab aliquo suscipi sine litteris Episcopi sui, neque apud se retinere, nec laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum ordinet sine consensu Episcopi sui, de consensu plebe est. Gratus Episcopus dixit: Haec observantia pacem custodivit: nam memini in Sardicensi Concilio sanctissimo statutum ut nemo alterius plebis hominem usurpet; Sed si forte erit necessarius, petat a collega, & per consensum habeat. Vide ipsos Sardicenses can. 15. 16. 19. Eandem praecipuum disciplinam Apostolorum canones 15. & 16. & maxime 3. Neminem (inquit) peregrinum, sive Episcopum, sive Presbyterum, sive Diaconum recipi decernimus, sine commendatiis litteris auctoritatis. Theodorus Balsamon ad Apostolorum can. 15. scribit, opus esse volenti clerico in alieno Episcopatu versari commendatiis litteris: at volenti clericalia ibidem obire munia, necessarias esse litteras apostolicas, dimissorias: quales etiam fuebant alio proficiscentis Episcopi a suo Metropolitanano, vel a Synodo Provinciali; ut statutum paulo ante vidimus a Concilio Sardicensi. Hodie vero ad clericalia munia in alieno Episcopatu obeunda sufficiunt suscepti Ordinis litterae, cum commendatiis seu testimonialibus proprii Episcopi, juxta Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 16. Prohibet vero Synodus Nicena can. 16. omnem alieni clerici ordinationem, factamque declarat irritam, ubi proprii consensu Episcopi desuit, qui debuit manifestari litterarum dimissoriarum exhibitione. Quam regulam iterarunt innumera subsequeuta Concilia.

3. Can. VI. Clericis districte vetat domorum administrationem aut procuracionem suscipere, cum edicatur 2. Timoth. 2. Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus. Eodem spectat Lateranensis Concilii canon, cap. penult. de vita & honest. Cler. Maxime vero Chalcedonensis Synodi can. 3. quem inferius cum additis observationibus requirit.

Can. VII. Interdicti Procuratores, tutores, negotiorum gestores in Clerum ordinari, nisi postquam redditis rationibus liberati fuerint. Habetur in Decreto, cap. Magnus Episcopus, dist. 54.

In ferie orthodoxorum Carthaginis Episcoporum, post Mensurium sequitur Caecilianus, Caeciliano successit Rufus, Rufus Gratus, qui obitu suo vacuum Carthaginensis Ecclesiae sedem Genethlio (qui alibi Genedius scribitur) reliquit: Genethlius deinde Aurelium nachus est successorem.

MEDIOLANENSIA CONCILIA,

Primum ex parte Catholicum, secundum
haereticum Arianorum.

1. Dux Mediolani celebratae sunt Synodi circa Nicenam fidem. Prima quidem plane Orthodoxa, Imperii Occidentalis (cujus pars erat Mediolanum cum Italia) habenas moderante Constante Augusto. Irdumque coactum fuit Concilium statim post Sardicenses eodem ipso anno 347. ut fufus contra Baronium probat Dionysius Petavius in suis ad Epiphanium notis, & in sua de Photino dissertatione. Huic Synodo Mediolanensi Legati Julii Romani Pontificis interfuerunt. Ab hoc jam inchoato quatuor Ariani Episcopi discesserunt irati, praevidentes in eo reprobaturum iri Arianismum, Demophilus, Macedonius, Eudoxius, & Martyrius. Eadem in Synodo Valens Episcopus Murii, & Ursacius Singidonis, quae duae civitates intra ditionem Constantis Augusti comprehendebantur, ambabus Ecclesiis deturbati jam a Sardicensi Concilio & eisdem recuperate adnites, suique Principis inire gratiam studentes, supplices poenitentiae libellos Mediolanensibus Patribus obtulerunt, quibus ejurata haeresis Ariana Nicenam profitebantur fidem; suasque adversus Athanasium calumnias simul fatebantur & condemnabant. Eademque in Synodo Photinus Syrii Episcopus in Pannonia, qui ob infamitatem Pauli Samosatensis impietatem, hallucinantis Christum nihil aliud quam merum hominem existisse, fuerat paulo ante in Sardicensi Concilio damnatus, ut Epiphanius testatur haer. 71. iteratam damnationis sententiam subiit a Patribus apud Mediolanum congregatis. Haec omnia comprobantur tum Ofii ad Constantium litteris apud Athanasium epistolae Solitar. tum epistola Synodi Ariminensis apud eum Cabassutii, Notitia Ecclesiastica.

dem libr. de Synodi Arimin. & Seleucienfi; & apud Theodorum lib. 2. cap. 15. & testimonio Hilarii sic dicentis in fragmentis: Igitur ad tollendam ex Episcopatu Photinum, qui ante biennium jam in Mediolanensi Synodo erat haereticus damnatus, &c. Itemque superest epistola Liberii Papae ad Constantium scripta, antequam in exilium ipse mitteretur anno 355. in Hilarii fragmentis, & in calce operum Luciferi, per quem ad Constantium hanc miserat Epistola: in qua eidem respondet sollicitanti, ut Athanasii depositioni subscriberet; interque alia sic ait: Quae est pax clementissime Imperator, cum sint ex partibus ipsis quatuor Episcopi, Demophilus, Macedonius, Eudoxius, Martyrius, qui ante annos octo cum apud Mediolanum Arii sententiam haereticam nolissent damnare, de Concilio iratis animis exierunt; Jam si demas octo, qui praecesserant, annos in annum ascendes 347. quo celebrata est haec Synodus Mediolanensis, unde quatuor illi Ariani Episcopi se subdlexerunt; in qua Legati Romani Presbyteri confederunt, & in qua Valens & Ursacius libellos poenitentiae protulerunt. Quae commemorantur simul in epistola Catholicorum Episcoporum Synodi Ariminensis ad Constantium, quae Graece extat apud Athanasium, Socratem, Theodorum: Latine vero apud Hilarium, sed concisior, & multis mutila, quae Graeco exemplari continentur, Latinaque versione Epiphanii Scholastici, in Tripartita historia lib. 5. cap. 21. his verbis: Quapropter Ursacius & Valens, quoniam participes & concordantes Ariani dogmatis erant, a nostra sunt communione segregati. Quam ut susciperent cognoscens delicta, quibus peccaverunt, poenitentiam & veniam impetrare poscebant: & rescripta eorum haec ita se habere restantur, per qua criminum veniam consequuti sunt. Erat enim tempus quo haec gesta noscuntur, quando Mediolani Synodus celebrata est praesentibus Romanae Ecclesiae Presbyteris: (Legatos vocat Hilarius) Cognoscens vero simul etiam post mortem, dignum memoria Constantinum cum omni integritate & examinatione conscriptam exposuisse fidem: qui cum ab hac luce baptismate percepto decesserit, & ad praemia debita pacis accesserit, incongruum esse iudicamus post illum aliquid novitatis admittere. Quod vero Constantino praesente habitum Mediolanense Concilium apud Hilarium legitur, temporum ratio id credere de Constantino tam de seniore, quam de juniore, nullatenus permittit, quos jam mors abstulerat, sed id nomen pro Constante obrepsit, Principe tum vivente Nicenaeque fidei assertore.

2. Perperam vero (ut loquitur Petavius) Ursacii & Valentis ista reconciliatio in Annalibus confertur in annum Christi trecentimum quinquagesimum post mortem Constantis: Etenim certissimum est, Constante superstito, ambo illos respuisse, ac libellos dedisse, quod Athanasius ipse dubium esse non patitur, in epistola ad Solitarios, ubi istos ait post Constantis obitum ab Ariani adductos esse, ut ad vomitum redirent, & ab Athanasii pariter atque Ecclesiae Catholicae communione desisterent, causantes metu se Constantis & ingratis ad simulandum hanc poenitentiam esse compulso. Hoc vero falso illos allegasse dicit Athanasius, quod neque tunc ullus palatinus aut notarius missus sit ad eos, qui illos cogeret, sed nec Imperator quidem adesset: verum sponte ipsi Romanam advolassent, & in medio Ecclesia coetu, poenitentiae palam libellos protulissent. Haec Athanasius. Ex quibus percipiuntur, Constante adhuc vivo, Valentem & Ursacium Julio pariter & Athanasio supplicasse, quod anno trecentesimo quadragesimo nono contigit, biennio post Mediolanensem orthodoxam Synodum, quae, ut supra commemoratum est, ante annos octo quam Liberius ad Constantium epistolam daret, indicta ponitur ab eodem Liberio. Unde hoc etiam sequitur, Photini damnationem in Mediolanensi Catholicorum Concilio anni trecentissimi quadragesimi septimi factam esse. Athanasio quoque de spontanea Valentis & Ursacii liberae poenitentiae succinit Osus, testis alter omni exceptione major, in sua ad Constantium epistola (quam ibidem refert Athanasius) haec exprimente: Cur igitur nunc audis obretractores Athanasii? Aut cur toleras Valentis & Ursacii criminationes poenitentiae & scripto profitentium se calumnias fecisse? Confessi enim sunt suam synophantiam non vi adacti, ut ipsi causantur, cum nulli ibi milites incumberent, & tuus frater nesciret. Nihil enim tale sub ipso agebatur, qualia nunc sunt. Sed illi ultro Romam venerunt, & coram Episcopo & Presbyteris ibi praesentibus confessionem suam scripto ediderunt, cum prius pacatas litteras & amicas ad Athanasium dedissent. Videtur porro Athanasius & cura eo Osus contradicere Hilario, qui sine Constantium, sive Constantem praesentem fuisse Mediolani Synodo dicit, quo tempore Ursacius & Valens poenitentiam & veniam